

همسایه داری در آیات و روایات

به این ارزش های در حال فراموشی، سبک زندگی هم می گوئیم.

ایه ۳۶ سوره نساء که شیخ طبرسی می گوید این آیه ارکان اسلام و مکارم اخلاق را بیان کرده و تدبیر در آن، نیاز به موعظه را رفع می کند.

«وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ».

خداوند در این آیه ۱۰ ارزش اسلامی را بیان می فرماید که همسایه داری را با دو لفظ بیان می کند، (وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ) همسایه دور و همسایه نزدیک (خانه کناری و ۴۰ خانه دورتر).

یکی از نقاط قوت مسلمانان همسایه داری است که مورد تحریف دشمن نیز قرار دارد.

- حضرت زهرا (س) برای شکایت از جریانی خدمت پیامبر (ص) بودند، که پیامبر به ایشان برگه ای دادند و گفتند: این را مراعات کن، روی برگه سه جمله بود که اولین آنها این بود:

۱. «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلَا يُوْذِ جَارَهُ» هر کس به خدا و قیامت اعتقاد دارد، نباید همسایه اش را اذیت کند.

الگوی خوب همسایه داری کردن از ارزش های ما مسلمان ها است.

- حضرت امام (ره) موقع ترک نوفل لوشاتو، هدایایی که برای ایشان آمده بود را به عنوان احسان به همسایه های کافر و غیر مسلمانان دادند، چون با حضور خبرنگاران و جمعیت حول امام، همسایه ها اذیت شده بودند؛ این باعث شد آنها به بدرقه امام آمده و حتی پشت سر ایشان گریه کنند.

آیت الله بهجت هر وقت گوسفندی قربانی می کردند، به تمام همسایه ها از آن می دادند.

امام صادق (ع): «حَسَنُ الْجَوَارِ يُعَمِّرُ الدِّيَارَ وَيَزِيدُ فِي الْعِمَارِ». خوش همسایگی شهرها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

ولی امروزه بخاطر گرفتاری ها، مردم ممکن است بعد از چندین سال حتی از فامیل کسی که در آپارتمان آنها زندگی می کند خبر نداشته باشند.

پیامبر (ص) فرمودند: «مَنْ مَاتَ وَلَهُ جِيرَانٌ ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ رَاضُونَ عَنْهُ غُفِرَ لَهُ». هر کس بمیرد، در حالی که سه همسایه داشته باشد و همگی از او راضی باشند، آمرزیده می شود.

چرا خجالت می کشیم سر مزار پدرمان بگوئیم آیا همه از او راضی هستند؟ خداوند فرموده است: من حیا می کنم ۴۰ نفر از کسی راضی باشند و من او را عذاب کنم؛ که البته در این حدیث می گوید اگر ۳ همسایه از او راضی باشند، به بهشت می رود.

پیامبر (ص) فرمودند: در روز قیامت فرشته ای می گوید کجایند همسایه های خدا؟ و گروهی که متوجه همسایه هایشان بودند، به عنوان همسایه های خداوند وارد بهشت می شوند.

حقوق همسایه

۱۴ حق برای همسایه در رساله حقوق امام سجاد (ع) و ۱۰ حق دیگر در حدیثی از پیامبر (ص) آمده است.

پیامبر اسلام (ص) فرمودند: آیا حق همسایه را می دانید؟

۱. اگر از تو کمک خواست، کمکش کنی؛ ۲. اگر قرض خواست به او بدهی؛ ۳. اگر نیازمند شد، نیازش را برطرف کنی؛ ۴. اگر مصیبتی دید، دلداریش دهی؛ ۵. اگر خیر و خوبی به او رسید، خوشحال شده و به او تبریک بگویی (نه اینکه حسودی کنی)؛ ۶. اگر بیمار شد به عیادتش بروی؛ ۷. اگر مرد، در تشییع جنازه اش شرکت کنی؛ ۸. خانه ات را بلندتر از خانه او نسازی تا جلو جریان هوا را نگیری، مگر رضایت داشته باشد؛ ۹. اگر میوه خریدی، به او تعارف کنی و گرنه مخفیانه به خانه ات ببر و به فرزندت هم اجازه نده با میوه به خیابان بیاید؛ ۱۰. بوی غذایت موجب اذیت و آزار نشود، مگر او را هم سهمی بدهی.

- حضرت یعقوب (ع) به خداوند عرضه داشتند که چشمانم، یوسفم و بنیامینم را گرفتی، آنها را به من برنمی گردانی؟ ندا آمد: بلی، ولی یادت هست روزی گوسفندی کشتی و به همسایه ات ندادی؟

- آیت الله بروجردی گوسفندی قربانی کردند، و کمی از گوشتش را برای خود کباب کردند، ولی چون همسایه ها از بوی آن استشمام کرده بودند، لب به کباب نزده و همه را به همسایه ها دادند.

حضرت علی (ع): «مِنْ حُسْنِ الْجَوَارِ تَفَقُّدُ الْجَارِ». از نشانه های حُسن همسایگی جویا شدن از احوال همسایه است.

- سید بحر العلوم که ارتباط زیادی با امام زمان (عج) داشت. خادم ایشان سر سفره شام بودند، که گفتند بروید سید جواد را صدا کنید. سید جواد سر سفره شام بود، از سر سفره بلند شد و خدمت علامه آمدند، علامه فرمودند: چطور امشب شام می خوری در حالی که همسایه ات شام ندارد؟ این سینی غذا را به او بده و غذا را دادم. علامه فرمودند: دیگر اتفاق نیفتد که همسایه ات گرسنه باشد و تو سیر، اگر تو خبر داشتی که یهودی بودی! چرا خبر نداشتی؟

امام صادق (ع): بر همسایگان مصیبت زده شایسته است که تا ۳ روز غذای او و واردین بر او را تامین کنند؛ که متأسفانه برعکس شده است! دستور اسلام این است که اگر کسی مصیبت دار است، تا ۳ روز اجاق خانه اش روشن نشود.

- موقع فوت جعفر، پیامبر (ص) به حضرت زهرا (س) دستور دادند که تا ۳ روز برای اسماء غذا ببرند.

عقوبت ظلم به همسایه

پیامبر (ص) فرمودند خداوند در روز قیامت به دو شخص نگاه نمی کنند: ۱. کسی که ترک صله رحم کرده ۲. کسی که به همسایه اش ظلم کند.

- یکی از علما رفیقی داشت که از دنیا رفته بود به خواب ایشان به صورت نابینا آمد! و گفت: باغی خریده بودم که وسط آن چشمه ای بود، و مردم روستا از آن آب برمی داشتند، و من چشمه را کور کردم تا مردم درون باغ نیابند، خداوند هم مرا کور کرده است. باید ورثه آن چشمه را دوباره احیا کنند تا من نجات یابم. ورثه ها این کار را انجام دادند و چشم های آن فرد خوب شد.

پیامبر مکرم اسلام (ص): انسان مومن نیست اگر همسایه اش از دستش در امان نباشد!

مصادیق ظلم به همسایه

بلند کردن صدای ضبط و...، سر و صدا کردن با میهمانان تا پاسی از شب، پارک کردن جلوی پل همسایه، گذاشتن آشغال ها جلوی در همسایه، بلند ساختن خانه، نگاه کردن به داخل خانه همسایه و چشم چرانی (فقط نگاه به نامحرم نیست، نگاه اضافه به داخل خانه همسایه و یا نگاه به گوشی افراد) و استراق سمع نیز ظلم به همسایه است، که اکثر این ها مصادیق آیه ۱۲ سوره حجرات «لَا تَجَسَّسُوا» است.

پیامبر (ص) فرمودند: اگر کسی به داخل خانه همسایه اش نگاه کند و عورت مرد یا موی زنی را ببیند، خداوند حتما او را به جهنم می فرستد.

امام صادق (ع) فرمودند: خداوند نهی فرمود که انسان بر خانه همسایه اش اشراف یا اطلاع پیدا کند و اگر کسی به دنبال یافتن اسرار دیگران باشد، خداوند او را به همراه منافقان وارد جهنم می کند.

اگر همسایه به ما ظلم کرد چه کنیم؟

امام کاظم(ع) فرمودند: صبر بر عذاب یعنی اگر همسایه ما را اذیت کرد، صبر پیشه کنیم.

خوب همسایه داری، ظلم نکردن به آنها نیست، بلکه صبر بر آزار و اذیتی است که از جانب آنها به ما می رسد.

مهم ترین همسایه ها:

۱. مسجد: روایت است کسی که خانه اش نزدیک مسجد است، جز در مسجد نمازش قبول نیست.

سه چیز در قیامت شکایت می کنند: ۱. عالم؛ از کسانی که از علمش استفاده نمی کنند، ۲. قرآن؛ از کسانی که آن را نمی خوانند و ۳. مساجد؛ از کسانی که در آنها نماز نمی خوانند. خداوند به عزت و جلالش قسم یاد کرده که آن افراد را بین مردم عزیز نمی کند.

۲. بقاع متبرکه: نباید از انسان مدتی بگذرد و سر به امام زادگان نزنند. اگر اینان نبودند، چه کسی به شهرهای ما نگاه می کرد؟ تمام برکت مشهد فقط از امام رضا (ع) است.

- همسایه امام صادق(ع) می خواست خانه اش را بخاطر مشکل مالی بفروشد و به امام عرضه داشت به پولش نیاز دارم و گرنه دنیا را با همسایگی شما عوض نمی کنم؛ امام خانه اش را خریدند و به او گفتند: حالا در اینجا زندگی کن، و امیدوارم در بهشت همسایه باشیم.

- حضرت زهرا (س) از شب تا صبح در حال عبادت بودند، و برای همه جز خودشان دعا کردند. امام مجتبی (ع) به ایشان فرمودند چرا همه را دعا کردید جز ما؟ مادر فرمودند اول همسایه بعد خودمان.

ضرب المثل چراغی که به خانه رواست به مسجد حرام است با این روایت سازگاری ندارد و اشتباه است. آدم خانه خودش خوب نباشد ولی حرم و مسجد نزدیک خانه اش خوب و نونوار باشد.

حضرت اباعبدالله هم همین گونه بودند، که به جایگاهی به نام زباله رسیدند و گفتند آب زیاد بردارید که الان لشکری تشنه به ما می رسند؛ و بعد از آن لشکر عمر سعد به فرماندهی حر، جلوی لشکر اباعبدالله را گرفتند و ....